

Date: 17th April-2026

ANDIJON VILOYATI YOSHLARINING BUGUNGI KUNDA IJTIMOYIY-IQTISODIY HAYOTDAGI O‘ZGARISHLARI

Davronova Rashidaxon

Andijon viloyati pedagogik mahorat marakazi

Ijtimoiy- iqtisodiy fanlar metodikasi kafedrası katta o‘qituvchisi

Annotatsiya Andijon viloyati yoshlarining bugungi kunda ijtimoiy-iqtisodiy hayotdagi o'zgarishlari mavzusi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bugungi kundagi ba'zi muammolarni ushbu maqolada keltirdik. Ilmiy maqolada viloyat hududdagi yoshlar bandligi, ta'lim sifati, tadbirkorlik imkoniyatlari ijtimoiy-iqtisodiy madaniyat va raqamli transformatsiya jarayonlarining ta'sirini tahlil qilinib va yoshlarimiz erishayotgan yutuqlari haqida ma'lumotlar keltiriladi. Shuningdek, migratsiya oqimlari, ijtimoiy faollik va innovatsion loyihalarga viloyatimiz miqyosida tashkilashtirilgan loyihalarga jalb etilish yoshlar agentligi tomonidan uyushtirilgan tadbirlarga jalb qilish darajasi ko'rib chiqiladi. Viloyatimiz natijalari yoshlar salohiyatini rivojlantirish uchun bugungi kunda ko'plab imkoniyatlar ochilganligi, bundan tashqari institutsional qo'llab-quvvatlash hamda samarali siyosat choralari takomillashtirilganligini ko'rishimiz mumkin. Tadqiqot metodlari sifatida yoshlar o'rtasida so'rovnoma va statistik tahlil usullaridan foydalangan holda oldim. Xulosalar hududiy rivojlanish strategiyalarini belgilashda amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi. Ushbu maqolada gender tengligi, kasb-hunar kollejar tashkil etilganligi iqtidorli yoshlarimizni qo'llab quvvatlash maqsadida litseylar ochilishi viloyat yoshlarimizni o'qish orqali bilim va ko'nikmalari, kasb-hunarlarini rivojlantirish bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: yoshlar siyosati, bandlik, tadbirkorlik, ijtimoiy rivojlanish, hududiy iqtisodiyot, raqamli transformatsiya, Andijon viloyati yoshlar markazi

Bu maqolada Andijon viloyati yoshlarining zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlardagi o'rni va faolligi tahlil qilinadi. Hududda yoshlar bandligini ta'minlash, tadbirkorlikni rivojlantirish, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish hamda raqamli iqtisodiyotimizda joriy etish etilayotgan islohotlarning amaliy natijalari ilmiy jihatdan yoritilgan. Tadqiqot natijalari yoshlarning iqtisodiy mustaqilligi va ijtimoiy faolligi ortib borayotganini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: yoshlar siyosati, bandlik, tadbirkorlik, ijtimoiy rivojlanish, hududiy iqtisodiyot, raqamli transformatsiya, Andijon viloyati yoshlar markazi

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, 1991-yildan buyon O'zbekistonda yoshlarga oid ko'plab qonun hujjatlari, farmonlar, qarorlar qabul qilindi. Ular yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishda huquqiy asos bo'ib xizmat qildi. Mazkur qonun hujjatlarida millat, irqi, tili, dini, jinsi, ma'lumoti va siyosiy e'tiqodidan qat'i nazar, barcha yoshlarning manfaatlari bir xil maqomda ifodalanishi o'z aksini topdi. 1991-yilda mamlakat yoshlarini birlashtiruvchi Yoshlar ittifoqi tashkiloti

Date: 17th April-2026

tuzildi. U yoshlarni o‘z plenumi va konfrensiyalari qarorlarini bajarishga safarbar qilolmagani tufayli ta‘lim tizimini tubdan isloh qilish muhim masalaga aylandi. Shu maqsadda bosqichma-bosqich huquqiy asoslar yaratildi. 1992-yil 2-iyunda” Ta‘lim to‘g‘risida”gi qonun qabul qilindi. Bu qonunga ko‘ra, ta‘lim siyosati xalqning tarixiy tajribasi, madaniyati, ilm-fan va umuminsoniy qadiryatlar asosida yuritilishi belgilangan. Bilamizki mamlakat taraqqiyoti har doim bilimli va yetuk kadrlarga bog‘liq bo‘lgan. Shu sababli oliy ta‘lim tizimi ta‘limning eng muhim bosqichlaridan biri hisoblangan. 1992-yilda O‘zbekistondagi 6 ta oliy ta‘lim muassasasida test sinovi asosida o‘qishga qabul qilish tajriba tariqasida amalga oshirildi. 1993-yilda esa 46 ta oliy ta‘lim muassasasining bir qismida test sinovlari o‘tkazilgan. Ko‘plab yoshlarni orzulari ushala boshlandi o‘zlari o‘qishni istagan oliy yurtlarga kirish imkoniyati paydo bo‘ldi. Mustaqilligimizning dastlabki yillaridan boshlab sportni qo‘llab-quvvatlovchi tashkilotlar tuzildi va xalqaro maydonga chiqish uchun imkoniyatlar yaratildi. O‘zbekiston 1994-yilda FIFAga a‘zo bo‘ldi va shu yil futbol bo‘yicha O‘zbekiston terma jamoasi yozgi Osiyo o‘yinlarida chempionlikni qo‘lga kiritganlik tarix zarvaraqlarga muhrlandi. Sport haqida gap ketar ekan Istiqlol Andijon sportchilari hayotida ham mutloqa yangi sahifa ochib berdi deya olamiz 1990-1991 yillarda o‘smirlar o‘rtasida o‘tkazilgan respublika birinchiligining g‘olibi bo‘ladi. M. Abdullayev 1997- yili Malayziya davlatining poytaxti Kuala Lumpurda o‘tkazilgan Osiyo chempionatida g‘alabaga erishdi. 1998 yilda esa Xitoyda bo‘lib o‘tgan jahon chempionati kubogini qo‘lga kiritdi. Bangkokda o‘tgan 8-Osiyo o‘yinlarining oltin medali sovrindori bo‘ldi. 1999 yilda Xyustonda jahon chempionati g‘olibiga aylangach, Toshkentda o‘tkazilgan Osiyo chempionatida Sidneyda bo‘lib o‘tadigan Olimpiada o‘yinlariga yo‘llanma oldi. Eng katta yutug‘i 2000 yilda o‘tkazilgan yozgi Olimpiada o‘yinlarining final qismida amerikalik bokschi Rikardo Uil’yamsni 27:20 hisobida mag‘lubiyatga uchratib, chempionlikni qo‘lga kiritdi. Jahondagi eng nufuzli musobaqada birinchi bor Muhammadqodirni tarbiyalab, voyaga yetkazgan mustaqil O‘zbekistonimizning davlat madhiyasi yangradi. Bu respublikamizning jahon miqyosida erishgan katta g‘alabasi edi. [5,552] Viloyatimiz yoshlarini sport sohasida erishgan yutug‘lari bilan faxrlanar ekanmiz Sergey Mixaylov, G‘ayrat Ahmedov, Bahodir Sultonov, Timur To‘lakovlarni eslamasdan iloji yo‘q bu sportchilarimiz boks bo‘yicha Olimpiada o‘yinlari, Jahon, Yevropa, Osiyo chempionatlarida muvaffaqiyatli qatnashib, xalqaro maydonlarda respublikamiz bayrog‘ini yanada baland ko‘tarishga erishganligi viloyatimiz uchun katta yutug‘ hisoblanadi.

Eng katta yutug‘larimizdan yana biri mustaqilligimizning dastlabki, murakkab yillar bo‘lishiga qaramasdan viloyatimizda o‘zining avtomobilsozlik sanoatiga asos solganligi. Vatanimizning dunyodagi avtomobil ishlab chiqaradigan 28 davlat qatoridan munosib joy olishiga sabab bo‘ldi. Viloyatimiz yoshlariga katta motivatsiya bo‘lganligi “O‘zbek mo‘jizasi” nomiga sazavor bo‘lgan Asaka shahrida bunyod etilganligi ko‘plab yoshlarimizni ish bilan ta‘minlanishiga ham sabab bo‘ldi. 1992 yilning 3 iyulida, Oliy Kengashimizning navbatdagi sessiyasida Janubiy koreyalik ishbilarmonlar bilan birga Asaka shahriga kelganligi asosiy maqsad hamkorlarga Asaka shahri avtomobil zavodi

Date: 17th April-2026

uchun tanlangan joy bilan tanishtirish ekanligi haqida o'z nutqlarida keltirgan edi birinchi prezidentimiz bundan ko'zlangan asosiy maqsad Asaka- Andijon viloyatining yirik sanoat shahri hisoblanadi. Andijondan Farg'ona va Marg'ilonga boradigan avtomobil yo'li kesishgan joyda, Shaxrixonsoy sohilida joylashgan. Uning yon atrofini ekinzorlar dala maydonlari va bog'lardan iborat adirlar o'rab turadi. Bu go'zal va betakror shahar nafaqat ko'hna va navqiron Andijonning, balki mustaqil yurtimizning qiyofasini belgilab beradigan, diyorimizning ko'rku-tarovatini o'zida namayon etadigan avtomobilsozlar shahridir[5,386] Birinchi prezidentimizning uzoqni ko'zlab tuzgan har bir rejasi o'z vaqtida amalga oshganligi bilan e'tiborlidir. 1995 yilning 25 mart kuni Asaka avtomobil zavodida "Damas" rusumidagi birinchi o'zbek avtomobili ishlab chiqarilishi bejizga emas edi bilamizki o'zbek xalqi bolajon xalq hisoblanadi. Bu avtomobilga ko'pchilik sig'ishi inobatga olinganligidir. Tarixdan hammaga ma'lumki senlar faqat ketmon chopishdan boshqasiga yaramaysan deb xo'rlangan xalq yoshlari bugun avtomobil ishlab chiqarayotganligi eng katta yutug'imizdir. Shu yilning o'zida yani 15 iyun kuni "Tiko", 25 iyun kuni esa "Neksiya" rusumli avtomabillar ishlab chiqarish ham yo'lga qo'yilganli viloyatimizni tez suratda rivojlanishiga sabab bo'lganligi ko'rishimiz mumkin. 1996 yilning 19 iyun kuni Asaka shahrida "UzDEU avto" qo'shma korxonasining taqdimot marosimi bo'lib o'tdi. Ushbu marosimda O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Karimov, "DEU" korporatsiyasi raisi Kim U Junlar ishtirok etdi. Mustaqilligigauncha ko'p bo'lmagan bo'lsada jahonda avtomobil ishlab chiqaruvchi 28 ta eng kuchli davlatlar qatorida bo'lishi O'zbekistonning xalqaro maydondagi eng katta g'alabasi edi

Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohatlar jamiyatning barcha sohalarni qamrab oldi. Davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan sohalardan biri bu- yoshlar masalasidir. Yoshlarning iqtidori va iste'dodini yuzaga chiqarish, ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash hamda jamiyatda o'z o'rnini mustahkam egalashiga ko'maklashish davlatning eng ustuvor vazifalaridan etib belgilandi. Bu borada dastlab "milliy tariximizni yoshlarimizga o'z o'rnini mustahkam egallashiga ko'maklashish davlatning eng ustuvor vazifalardan etib belgilandi. Bu borada dastlab "milliy tariximizni yoshlarimizga milliy ruhda yetkazish, ularning qalbiga, shuuriga singdirish zarur, jonajon Vatanimiz yoshlari ulug' ajdodlarimizga munosib bo'lib ulg'ayishi uchun barcha sharoitlarni yaratib berishimiz zarur"[1, 25,27], ularni zamonaviy bilim va kasb-hunarlarga yo'naltirilgan bandligini ta'minlashga, ularning tashabus va g'oyalarini ro'yobga chiqarishga alohida e'tibor qaratilgan.

Bugungi kunda yoshlar jamiyat taraqqiyotining strategik resursi sifatida e'tirof etilmoqda. Xususan, O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan bo'lib, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish, bandligini ta'minlash hamda tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bugun yoshlar siyosati bilan bog'liq ijtimoiy jarayonlarini 3 bosqichga bo'lishimiz mumkin.

1-Bosqich- O'zbekiston mustaqilligining dastlabki yillari(1991-2000yy)

Date: 17th April-2026

2-Bosqich -yoshlar yangi jamoat tashkilotiga birlashgan yillar(2001-2016yy)

3-Bosqich -yoshlar siyosati yangilanishining eng yangi davri va O‘zbekiston Yoshlar ittifoqining tashkil qilinishi(2016-2021-yy)[2.11]

Hududiy kesimda tahlil qilinadigan bo‘lsa, Andijon viloyati demografik jihatdan yoshlar ulushi yuqori bo‘lgan mintaqalardan biridir. Aholining sezilarli qismi 30 yoshgacha bo‘lgan fuqarolardan iborat bo‘lib, bu holat hududda samarali yoshlar siyosatini amalga oshirishni taqozo etadi. Birinchi bosqich - Andijon viloyatining dastlabki yillari (1999-2000-yy) viloyatimizda kadrlar tayyorlashva ilmiy xodimlarini tayyorlash,xalq xo‘jaligi tarmoqlaridagi yuqori natijaga olib chiqish, uchun yetuk malakali mutaxassislar bilan ta‘minlash, ta‘lim sohalorida ham rag‘batlantirish, madaniyat, tilni rivojlantirish,yoshlarning dunyoqarashini kengaytirishga harakat qilindi.1992- yil 20-iyulda O‘zbekiston Respublikasining birinchi Prezidentining va Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston yoshlarini chet mamlakatlariga o‘qishga yuborish to‘g‘risida”gi qarori[<https://lex.uz/docs/479130>] qabul qilindi bu qaror orqali viloyatimiz yoshlari ham chet elga chiqib o‘qish imkoniyatiga ega bo‘ldilar.Turkiya va Germaniya davlatlariga taxsil olishlari uchun yoshlarimizda imkoniyat paydo bo‘lishi dunyo tajribalarini o‘rganish va yurtimizga qaytib o‘z tajribalarni o‘rgatish nazarda tutilgan edi.

Prezident stipendiyasi ham joriy etildi, 1993-yil 5-fevral PF-555-son O‘zbekistonning o‘quvchi yoshlarini rag‘batlantirish choralari to‘g‘risida”gi farmoni [<https://lex.uz/docs/189598>] qabul qilindi. Bu farmoyish orqali tadqiqotchilik faoliyatini muvaffaqiyatli amalga oshirayotgan va butun o‘qishi davrida a’lo baholarga o‘qigan oxirgi o‘quv yili talabalari uchun Prezident stipendiyasi ta‘sis etildi. Barcha fanlardan o‘zlashtirish ko‘rsatichlari”alo”(ko‘pi bilan 25foizi “yaxshi”) bo‘lgan hamda ijodiy ishda qatnashadigan bakalavr ta‘lim yo‘nalishida o‘qiyotgan so‘ngi ikki kurs talabalari uchun esa Beruniy, Ibn Sino, Navoiy, Kamoliddin Behzod, Ulug‘bek stipendiyalari ta‘sis etildi.Viloyatimiz hududidan Prezident stipendiyalari Sherzod Alimov, Doniyor Gilmanova [5.547] kabi yoshlarimizni keltirishimiz mumkin.Mustaqillika erishimiz ko‘plab yoshlarni ijtimoiy-iqtisodiy sohalarda o‘shish imkoniyatini berdi. Eng asosiysi barkamol avlodni tarbiyalash maqsadida zarur ijtimoiy-iqtisodiy shart-sharoitlar yaratish istedodli va qobiliyatli yoshlarimizni yuzaga chiqarish mumkin bo‘ldi. Respublikamiz o‘z mustaqilligini qo‘lga kiritgach, ta‘lim tizmini tubdan isloh qilishga kirishildi. Ana shu maqsadda “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” qabul qilindi. 1998- yilda Respublika Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston Respublikasida o‘rta mahsus, kasb- hunar ta‘limini tashkil etish chora – tadbirlari to‘g‘risida” gi qarori qabul qilindi. Unga asosan viloyatda o‘rta maxsus kasb –hunar boshqarmasi tashkil qilinib, joylarda akademik litsey va kasb – hunar kollejlarni tashkil etishga kirishildi.1999 - yilga kelib viloyatimizda keng ko‘lamdagi qurilish ishlari amalga oshirildi. Natijada zamonaviy andozalar darajasida yangi qurilgan yana 12 ta kollej o‘z faoliyatini boshladi. Yangi qurilgan bu inshootlar sharq va g‘arb me‘morchilik uslublarini o‘zida mujassamlashtirgan bo‘lib, o‘quv va laboratoriya xonalarining keng va yorug‘ligi, mahalliy iqlim sharoiti to‘la hisobga olinganligi bilan farq qilardi. Ayni paytda ular eng zamonaviy o‘quv – laboratoriya

Date: 17th April-2026

jihozlari, kompyuterlar lingafonlar qurilmalar bilan ta'minlandi. Birinchi Prezidentimiz I.Karimov ana shunday bilim maskanlaridan biri – Andijon tumanidagi Oqyor sanoat kasb-hunar kollejida bo'lib, bu yerda yaratilgan sharoitlar bilan tanishib, o'quvchilarga yanada keng qulayliklar yaratish borasida o'zining taklif va ko'rsatmalarini berdi.

Shunisi e'tiborlikni, yangi qurilayotgan akademik litseylar bir-birini sira takrorlamasdi. Oltinko'l, Andijon, Asaka, Shaxrixon, Jalaquduq tumanlari hamda Xonobod shahrida qad ko'targan dastlabki binolar tashqi ko'rinishi bilan o'sha joyning ko'rkiga-ko'rk chiroyiga yanada chiroy qo'sha oldi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturiga asosan mamlakatimizda dunyoda betakror hisoblangan o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi tizmini joriy etildiki, unga asosan yangi xayotga qadam qo'yayotgan o'smirlarga 2-3 xildagi zamonaviy kasblarni puxta egallashlari uchun keng imkoniyat yaratildi. Ayni paytda o'quvchilarga puxta bilim berish, kasb-hunar o'rgatish maqsadida ushbu tizimga eng malakali pedagog- muhandislar jalb qilindilar. Ular orasida fan doktorlari va nomzodlari, oliy toifali mutaxassislarining borligi ta'lim sifatini yanadayaxshilash imkoniyatini berdi. Shaxrixon- ko'hna va betakror xunarmanchilik maskanlaridandir. Viloyat hunarmandlarining qarib yarmi shu tumanda istiqomat qiladi. Ayniqsa pichoqchilikda Sharhonlik

Jamiyatimizda sog'lom turmush tarzini shakllantirish, aholining, ayniqsa, yosh avlodning jismoniy tarbiya va ommaviy sport bilan muntazam shug'ullanishi uchun zamon talablariga mos shart- sharoitlar yaratish, sport musobaqalari orqali yoshlarda o'z idorasi va imkoniyatlariga bo'lgan ishonchni mustahkamlash, ona vatanga sadoqat tuyg'ularini kamol toptirish, shuningdek, yoshlar orasidan iqtidorli sportchilarni saralab olish ishlarini tizimli tashkillashtirish hamda jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirishga keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda[6,2] Ahamiyat beramiz O'zbekistonda sportga etibor berilishi dunyo tanishiga olib keldi deb ayta olamiz. Istiqlol sharofati bilan har bir mahallada sportga yo'naltirilgan seksiyalarni tashkil etila boshlandi. Bundan ko'zlangan asosiy maqsad aholining barcha qatlami, ayniqsa o'qish va mehnat faoliyati bilan band bo'lmagan yoshlarni, sportning tosh ko'tarish, armrestling, shaxmat, shashka va sport tennisi kabi sportning ommaviy turlariga jalb, qilishi bo'sh vaqtlaridan unumli foydalana olsak yaxshi natijalarga erishimiz mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi

Mustaqillik yillarida davlatimiz olib borgan islohatlari natijasida ilm-fan sohasini rivojlantirish maqsadida joriy qilingan qonunlarni o'rganish va natijalarini ko'rib chiqish.

Ushbu maqolada tadqiqotda tizimli yondashuv, ma'lumotlarni qiyosiy tahlil qilish, umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Xulosa, Istiqlol yillarida ilm-fan sohasida yangi qonun, farmoiylar ijrosi, yoshlarimizni kunda-kunga o'sish imkoniyatini berganligini, yoshlar har qanday jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanishi, O'zbekiston Respublikasida yoshlarni qo'llab-quvvatlash, ularning bilim va salohiyatini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida etirof etilgan.

Date: 17th April-2026

Andijon viloyati yoshlarining so‘nggi yillarda turli sohalarda ko‘plab erishayotgan yutuqlari alohida e‘tiborga loyiqdir. Viloyatda yoshlarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida yoshlarimiz ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qilmoqda.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M.” Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir”. Toshkent.”Tasvir”.2021.-b.25-27
2. KARIMOV A”MUSTAQILLIK YILLARIDA O‘ZBEKISTONNING IJTIMOIIY-IQTISODIIY VA MADANIY TARAQQIYOTIDA YOSHLARNING O‘RNI (1991-2021-YILLARDA SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA) 07.00.01.-O‘zbekiston tarixi TARIX FANLARI BO‘YICHA FALSAFA DOKTORI (PhD) DISSERTATSIYASI AVTOREFERATI Termiz-2025 11 bet
3. <https://lex.uz/docs/479130>
4. <https://lex.uz/docs/189598>
5. Р Т Шамсутдинов А А Исаков АНДИЖОН ТАРИХИДАН ЛАВХАЛАР тошкент-2013 б 547
6. Узбекистон Республикаси Президентининг «Маданият ва спорт соҳасида бошқарув тизмини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тугрисида»ги фармони Халк сузи 2017йил 17 феврал 35-сон-2б

